

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art.I.- Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art.195), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Se completează cu articolul 132³, cu următorul cuprins:

Articolul 132³. Material privind abuzul sexual asupra copilului

Prin material privind abuzul sexual asupra copilului se înțelege:

a) orice material care prezintă vizual un copil, care este implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat sau orice reprezentare a organelor genitale ale unui copil, în principal cu scop sexual;

b) orice material care prezintă vizual orice persoană care pare a fi un copil implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice prezentare a organelor sexuale ale unei persoane care pare a fi un copil, în principal cu scop sexual;

c) imagini realiste ale unui copil implicat într-un comportament sexual explicit sau imagini realiste ale organelor sexuale ale unui copil, în principal cu scop sexual.

2. La articolul 165¹:

alineatul (1) pe tot parcursul textului, cuvintele „sau trafic de copii” se exclude; alineatul (2) cuvintele „sau trafic de copii” se exclud.

3. La art.175¹ în alineatul (1):

cuvântul „inclusiv” se exclude;

textul „a oricărei dintre infracțiunile privind viața sexuală” se substituie cu textul „, a uneia dintre infracțiunile prevăzute la 171-175, 208¹-208³”.

4. Se completează cu articolul 206¹, cu următorul cuprins:

Articolul 206¹. Utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de copii

(1) Utilizarea produselor și/sau serviciilor care constituie rezultatul exploatării în infracțiunile de trafic de copii, dacă această faptă nu întrunește elementele traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 4 la 8 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Persoana care a săvârșit fapta prevăzută la alin. (1) este liberată de răspundere penală în cazul în care a declarat benevol despre comiterea de către alte persoane a infracțiunii de trafic de copii, a ajutat la descoperirea infracțiunii respective sau a contribuit activ la cercetarea acestui caz.

5. Art.208¹ va avea următorul cuprins:

Articolul 208¹. Circulația materialelor privind abuzul sexual asupra copilului

(1) Accesarea cu bună știință prin intermediul tehnologiilor informaționale ori comunicațiilor electronice, distribuirea, difuzarea, importarea, exportarea, oferirea,

transmiterea, punerea la dispoziție, procurarea, schimbarea, folosirea sau deținerea de materiale privind abuz sexual asupra copilului,

se pedepsește cu închisoare de la 2 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărire de la 3000 la 5000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(2) Utilizarea serviciilor sexuale online prestate de un copil care constau în prezentarea copilului implicat în activități sexuale explicite sau în reprezentarea organelor sexuale, prin intermediul tehnologiilor informaționale sau comunicațiilor electronice,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 4 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Producerea sau vinderea de materiale privind abuzul sexual asupra copilului, se pedepsește cu închisoare de la 4 la 8 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 4 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 5000 la 7000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Aceleași acțiuni prevăzute la alin.(1), (2) sau (3) săvârșite:

a) în privința persoanei care nu au împlinit vârsta de 14 ani,

b) cu materiale care implică violență sau zoofilie;

se pedepsește cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 7000 la 10000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, sau cu lichidarea persoanei juridice.

6. La art.208²:

textul „o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 18 ani” se substituie cu cuvântul „copil”.

se completează cu alin.(2) cu următorul cuprins:

Aceleași acțiuni săvârșite:

a) asupra a doi sau mai mulți copii;

b) soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau cu o boală psihică a copilului, cu decesul sau sinuciderea acestuia;

se pedepsește cu închisoare de la 4 la 10 ani, cu privarea de dreptul a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate de la 3 la 5 ani.

7. Se completează cu articolul art.208³ cu următorul cuprins:

Articolul 208³. Asistarea persoanei care nu a împlinit vârsta de 16 ani la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual

(1) Determinarea cu bună știință a unei persoane, care nu a împlinit vârsta de 16 ani, să asiste la acte sexuale sau la acțiuni cu caracter sexual, ori să le prezinte vizual, precum și asistarea cu bună știință la acțiunile respective ale victimei sau obținerea profiturilor directe sau indirecte din aceste activități sau punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic sau a materialelor privind abuzul sexual asupra copilului, dacă aceste fapte nu întrunesc elementele traficului de copii,

se pedepsește cu închisoare de la 3 la 7 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

(2) Aceleași acțiuni:

a) săvârșită asupra unei persoane care se află în grija, sub ocrotirea, sub protecția, în educarea sau în tratamentul făptuitorului;

b) săvârșite în privința unei persoane care nu a atins vârsta de 14 ani;

c) dacă actele sexuale sau acțiunile cu caracter sexual, la care asistă victima, implică violență sau zoofilie;

se pedepsesc cu închisoare de la 4 la 8 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

8. La art.220¹ sintagma „pornografiei infantile” se substituie cu sintagma „circulației materialelor privind abuz sexual asupra copilului”.

Art.II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege pentru modificarea Codului penal nr.985/2002 a fost elaborat de către Procuratura Generală, iar în conformitate cu pct.40 din Regulamentul Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.610/2018 este promovat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Statul are obligația constituțională de a elabora norme care stau la baza unei legislații și a unui sistem instituțional care garantează protecția necesară dezvoltării fizice, sufletești și morale a minorilor. Potrivit Constituției RM, art.50 alin. (4), *sânt interzise exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală*. Prin urmare, pentru a aduce la îndeplinire acest deziderat, considerăm că este necesară trasarea acelor norme care să facă posibilă crearea unui mediu sigur precum și protejarea eficientă a copiilor în fața conținuturilor ilegale și dăunătoare.

Totodată, procesul de implementare a tehnologiilor informaționale în toate domeniile vieții economice, sociale și de altă natură a Republicii Moldova a determinat evoluția fenomenului infracțional și extinderea acestuia asupra spațiului cibernetic.

Dezvoltarea tehnologiilor informaționale și evoluția internetului creează noi posibilități comerciale de exploatare a copiilor de către amatorii de pornografie, contribuind de asemenea la dezvoltarea rețelelor de distribuire a pornografiei infantile. În condițiile actuale, materialul care conține pornografie infantilă se produce și se răspândește prin intermediul tehnologiilor informaționale și a rețelei de Internet cu o viteză uluitoare și în spații virtuale de necuprins.

În plan european, printre primele (ulterior devenite și model pentru perfecționările legislative interne în special cele cu caracter de protecție a minorilor) documente adoptate pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale este:

- Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, încheiată la Lanzarote din 25 octombrie 2007¹ (în continuare Convenția de la Lanzarote), ratificată de Republica Moldova la 19 decembrie 2011, în vigoare la 27 ianuarie 2012².

¹ <https://rm.coe.int/168046e1d9>

² Legea nr. 263 din 19.12.2011 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova ne. 21–24/56 din 27.01.2012. Versiunea în limba română disponibilă la:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=13045&lang

- Convenția Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23 noiembrie 2001 (în continuare Convenția de la Budapesta), ratificată de către Republica Moldova prin Legea nr.6/2009;

La nivel internațional:

- Convenția O.N.U. pentru protecția drepturilor copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993³, trasează un cadru general cu privire la o cvasi-totalitate a drepturilor copilului din lumea întreagă, între care dreptul copilului de a nu fi exploatat sub nicio formă, incluzând exploatarea sexuală (art.19 din Convenție), cu indicarea punctuală a activităților de exploatare sexuală pe care statele semnatare se obligă să le prevină (art. 34 din Convenție). Din modul în care este enunțat rezultă implicit caracterul de "drept" al copilului de a nu fi exploatat, inclusiv sexual, Convenția O.N.U. vorbind de obligațiile/angajamentul statelor semnatare de a proteja copilul de asemenea forme de exploatare;

- Protocol facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 25 mai 2000 (ratificat de către Republica Moldova prin Legea 29/2007) (în continuare Protocolul facultativ la Convenție).

Cu toate acestea, impunerea și detalierea obligațiilor statelor de a incrimina formele de exploatare sexuală la nivel european sunt și în prevederile Deciziei-cadru nr. 2004/68/JAI a Consiliului Uniunii Europene privind combaterea exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile. Decizia-cadru 2004/68/JAI a fost înlocuită cu Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011, privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului⁴ (în continuare Directiva), care instituie norme minime privind definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în ceea ce privește abuzul sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor, pornografia infantilă și ademenirea copiilor în scopuri sexuale. Directiva introduce, de altfel dispoziții care să asigure o mai bună prevenire a săvârșirii infracțiunilor respective și o mai bună protecție a victimelor acestora.

Proiectul urmărește realizarea armonizării legislației penale cu referire la contracararea abuzului și exploatării sexuale online asupra copiilor, prevederilor internaționale inclusiv îmbunătățirea cadrului legal întru asigurarea unei mai bune prevenirii și contracarării a acestor categorii de infracțiuni precum și o mai bună protecție a copilului de asemenea forme de exploatare.

3.Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul de lege are ca scop armonizarea legislației penale prevederilor Convenției Consiliului Europei de la Lanzarote din 25 octombrie 2007, Convenției de la Budapesta adoptată la 23 noiembrie 2001 și Directivei 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011, privind combaterea

³ Hotărârea Parlamentului nr. 408- XII din 12.12.1990

⁴ A se vedea -<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=SK>

abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului inclusiv și în contextul obținerii de către Republica Moldova Statutului de țară candidată *pentru aderarea la UE*.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Cu referire la completarea Codului penal cu articolul 132³:

Potrivit Protocolului facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 25 mai 2000, *pornografia infantilă* este definită ca „*orice reprezentare, prin orice mijloace, a copiilor angajați într-o activitate sexuală explicită, reală ori simulată, sau orice altă expunere a organelor sexuale ale copiilor, în principal în scopuri sexuale*”. Un sens aproape identic imprimă acestei noțiuni și definiția ce se conține în Convenția de la Lanzarote pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale care desemnează termenul *pornografie infantilă* drept „*orice material care prezintă, în manieră vizuală, un copil care desfășoară un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice reprezentare a organelor sexuale ale unui copil, în mod special în scopuri sexuale*”.

Potrivit paragrafului 2 al art. 9 din Convenția de la Budapesta : „...*termenul materiale pornografice având ca subiect copii desemnează orice material pornografic care reprezintă într-un mod vizual: a) un minor care se dedă unui comportament sexual explicit; b) o persoană majoră, prezentată ca o persoană minoră, care se dedă unui comportament sexual explicit; c) imagini realiste reprezentând un minor care se dedă unui comportament sexual explicit.*”.

Decizia-cadru nr.2004/68/JAI a Consiliului Uniunii Europene prevedea o definiție a pornografiei infantile și anume că „*pornografie infantilă*” înseamnă *orice material pornografic reprezentând în mod vizual: (i) un copil care participă în mod real la un comportament sexual explicit sau se dedă la un asemenea comportament, inclusiv expunerea obscenă a părților genitale sau a regiunii pubiene a unui copil sau (ii) o persoană reală care pare a fi un copil și care participă sau se dedă la comportamentul prevăzut la punctul (i) sau (iii) imagini realiste ale unui copil care nu există și care participă sau se dedă la comportamentul prevăzut la punctul (i).*

Potrivit Directivei 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011, privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului, la articolul 2 lit.(c) prevede că „*pornografie infantilă*” înseamnă: (i) *orice material care prezintă vizual un copil care este implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat; (ii) orice reprezentare a organelor genitale ale unui copil în principal cu scop sexual; (iii) orice material care prezintă vizual orice persoană care pare a fi un copil implicat într-un comportament sexual explicit, real sau simulat, sau orice prezentare a organelor sexuale ale unei persoane care pare a fi un copil, în principal cu scop sexual; sau (iv) imagini realiste ale unui*

copil implicat într-un comportament sexual explicit sau imagini realiste ale organelor sexuale ale unui copil, în principal cu scop sexual.”.

Din analiza definițiilor date noțiunii de *pornografie infantilă*, prezentate mai sus, se poate observa că evoluția pornografiei infantile pe internet a obligat statele-membre ale Uniunii Europene să definească mai precis această conduită, pentru a putea combate cât mai eficient fenomenul. De altfel, în cadrul preambulului Directivei 2011/92/UE – s-a arătat că „(3) *Pornografia infantilă, care constă în imagini cu abuzuri sexuale asupra unui copil, precum și alte forme deosebit de grave de abuz sexual asupra copiilor și de exploatare sexuală a copiilor ...*”, adică includ **imagini care dovedesc abuzurile sexuale asupra copiilor de către adulți.**

Astfel, introducerea noțiunii „*Material privind abuzul sexual asupra copilului*” este dictată de alinierea legislației naționale la recomandările forurilor internaționale specializate pe contracararea acestui fenomen⁵, care au recunoscut necesitatea revizuirii terminologiei în domeniul exploatării sexuale on-line a copiilor, în vederea eliminării termenului de „*pornografie infantilă*” din legislație⁶.

Deși termenul „*pornografie infantilă*” este adesea utilizat în legislația națională, care a preluat denotația din tratatele internaționale, studiile în domeniu recomandă înlocuirea termenului cu „*materiale privind abuzul sexual al copilului*”⁷ (în continuare MASC), deoarece descrie mai adecvat adevărata natură și amploare a imaginii explozive a abuzului față de victime-copii, pe care copiii **nu le pot consimți** niciodată.⁸

Utilizarea termenului de „*pornografie infantilă*” are potențialul de a califica materialul ca pe o formă acceptabilă din punct de vedere legal, fiindu-i atribuit un sub-gen acceptabil al pornografiei obișnuite/adulte, *pe când MASC-ul reprezintă dovezile fotografice sau video ale unui act criminal comis împotriva copiilor*⁹.

Astfel, schimbările în materie de terminologie sunt argumentate prin necesitatea de a delimita abuzul sexual asupra copiilor, ce presupune lipsa unui consimțământ al copilului de a se implica în acțiuni cu caracter sexual, de actele sexuale sau acțiunile cu caracter sexual consimțite.

Or, termenul de „*pornografie*” este utilizat pentru a defini materialele care reprezintă adulți implicați în acte sexuale consimțite distribuite (în mare parte) în mod legal către publicul larg, pentru plăcerea lor sexuală. Cât privește imaginile sau video-urile ce reprezintă abuzul sexual asupra unui copil, acestea implică copii care nu pot și nu ar consimți, fiind victime ale unei infracțiuni.

⁵ Recomandările internaționale cuprinse în Ghidul de la Luxemburg - se propune utilizarea termenului de „materiale de abuz sexual asupra copiilor” în loc de „pornografie infantilă”;

⁶ <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2018/12/CSAM-Model-Law-9th-Ed-FINAL-12-3-18.pdf>;

⁷ A se vedea Ghidul de la Luxemburg, indicat *supra* nota 10, la 36-37;

⁸ Janis Wolak, și colab., Posesorii de pornografie infantilă arestați în infracțiuni legate de internet: Constatări ale Studiului Național de Victimizare On-line Juvenile vii, n.1 dosar la Centrul internațional pentru copii dispăruți și exploatați);

⁹ Carissa Byrne Hessick, Redefinirea Legii privind Pornografia Infantilă: infracțiunea, limbajul și consecințele sociale, 2016, la <https://books.google.md/books?id=3pU5DAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ro#v=onepage&q&f=false>;

Astfel, termenul de „pornografie infantilă” contribuie la normalizarea agresiunii sexuale a copiilor:

- infractorii folosesc MASC, pentru a desensibiliza publicul față de impactul acțiunilor lor înainte de săvârșirea unei infracțiuni sexuale sau pentru a „repetă mental” abuzul;

- infractorii folosesc MASC, pentru a „ademeni/acosta” copiii-victime în pregătirea pentru infracțiuni sexuale împotriva lor;

- imaginile normalizează faptul că alți copii sau tineri „*fac aceste lucruri*”, iar existența MASC face mai ușor pentru un infractor să forțeze victimele în contact sexual.

Totodată, având în vedere definițiile date pentru ***pornografie infantilă*** la articolul 9 paragraful 2 din Convenția de la Budapesta cât și în articolul 3 lit.(c) din Directivă distingem trei ipostaze:

1. Când **copilul** este obiectul materialelor pornografice – (Articolul 9 paragraful 2 lit. a) din Convenția de la Budapesta și articolul 3 paragr. (i) și (ii) din Directivă)

2. Când o **persoană adultă** este obiectul materialelor pornografice cu condiția ca persoana adultă să fie reprezentată în calitate de minor-(Articolul 9 paragraful 2 lit. b) din Convenția de la Budapesta și articolul 3 lit. (c) paragraf. (iii) din Directivă)

3. Când **nu reprezintă reală** dar sunt imagini realiste ale unui copil implicat într-un comportament sexual explicit sau imagini realiste ale organelor sexuale ale unui copil cu scop sexual - (Articolul 9 paragraful 2 lit. c) din Convenția de la Budapesta și articolul 3 lit. (c) (iV) din Directivă).

În altă ordine de idei, potrivit art.208¹ Codul penal - Pornografia infantilă înseamnă *producerea, distribuirea, difuzarea, importarea, exportarea, oferirea, vinderea, procurarea, schimbarea, folosirea sau deținerea de imagini sau alte reprezentări ale unui sau mai mulți copii implicați în activități sexuale explicite reale sau simulate, ori de imagini sau alte reprezentări ale organelor sexuale ale unui copil, reprezentate de manieră lascivă sau obscenă, inclusiv în formă electronică.*

Prin urmare, din textul art.208¹ CP reiese că expresia „imaginile sau alte tipuri de reprezentări ale copiilor implicați în activități sexuale” denotă existența unor materiale pornografice care, realmente, reflectă minori, angajați în activități sexuale explicite, reale sau simulate. În opinia noastră, precum și a doctrinei juridice¹⁰ cuvântul „simulat” din dispoziția art.208¹ CP nu vizează minorul, ca atare, ci activitatea sexuală, în care este angajat acesta. Adică, minorul este redat ca fiind unul real, în timp ce activitatea sexuală în care este implicat minorul este redată ca fiind una simulată.

¹⁰ S. Copețchi, Obiectul infracțiunii de pornografie infantilă: analiza gradului de compatibilitate între prevederile naționale, internaționale și cele din legislațiile unor state străine, *juridicemoldova.md*, a se vedea - <https://juridicemoldova.md/14108/obiectul-infracțiunii-de-pornografie-infantila-analiza-gradului-de-compatibilitate-intre-prevederile-nationale-internationale-si-cele-din-legislatiile-unor-state-straine.html>;

Astfel, sesizăm omisiunea legiutorului de a specifica expres și ultimele două ipostaze enumerate *supra* cu referire la pornografia infantilă (*persoana adultă reprezentată în calitate de minor și imagini realiste deși nu reprezintă o persoană reală dar sunt imagini realiste ale unui copil implicat într-un comportament sexual*) în dispoziția normei penale ce incriminează pornografia infantilă, deși instrumentele juridice internaționale deosebesc aceste ipostaze.

Având în vedere cele expuse în proiect se propune introducerea unei norme speciale în Capitolul XIII al Codului penal care să definescă termenul de *Material privind abuzul sexual al copilului* care să includă toate ipostazele menționate în actele internaționale, în special în articolul 9 paragraful 2 din Convenția de la Budapesta și articolul 2 lit. (c) din Directiva 2011/92/UE, precum și întru oferirea unei clarități și previzibilități normei penale.

Cu referire la modificările propuse pentru articolul 175¹ din Codul penal:

Articolul 175¹ din Codul penal (cu modificările operate¹¹) „*Ademenirea minorului în scopuri sexuale*” – a fost introdus pentru a ajusta textul legii penale cu art.23 al Convenției de la Lanzarote.

Articolul 6 al Directivei prevede că: „*Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarea faptă săvârșită cu intenție este pasibilă de aplicarea unei pedepse: propunerea, **efectuată prin intermediul tehnologiei informațiilor și comunicațiilor**, de către un adult în vederea întâlnirii unui copil care nu a ajuns la vârsta consimțământului sexual cu scopul de a săvârși oricare dintre infracțiunile prevăzute la articolul 3 alineatul (4) și la articolul 5 alineatul (6), atunci când propunerea a fost urmată de fapte concrete de stabilire a unei astfel de întâlniri, este pasibilă de aplicarea unei pedepse cu închisoarea cu maximum de cel puțin un an.*

Totodată, în preambulul Directivei se indică că: „*Ademenirea copiilor în scopuri sexuale constituie o amenințare cu caracteristici specifice în contextul internetului, întrucât acesta oferă utilizatorilor un anonimat fără precedent, deoarece aceștia au posibilitatea de a-și ascunde identitatea reală și caracteristicile personale, cum ar fi vârsta. În același timp, statele membre recunosc importanța combaterii, de asemenea, a ademenirii copiilor în afara contextului internetului, în special în cazul în care o astfel de ademenire nu se realizează prin utilizarea tehnologiei informațiilor și comunicațiilor. Statele membre sunt încurajate să incrimineze acel comportament prin care ademenirea copilului pentru a întâlni infractorul în scopuri sexuale are loc în prezența sau în apropierea copilului, de exemplu, sub forma unor acte preparatorii speciale, a tentativei de a comite infracțiunile menționate în prezenta directivă sau ca o formă specială de abuz sexual. Indiferent de soluția juridică aleasă pentru a incrimina ademenirea offline, statele membre ar trebui să se asigure că pun sub urmărire penală autorii acestor infracțiuni într-un fel sau altul.* ”

¹¹ Art.175¹ introdus prin [Legea nr.73 din 12.04.2012](#), în vigoare 25.05.2012, modificat prin Legea nr.121 din 02.06.2016, în vigoare din 01.07.2016;

Prin urmare, ținând cont de cele expuse supra precum și de comentariul explicativ al Convenției de la Lanzarote,¹² care subliniază opinia că ademenirea minorilor în scopuri sexuale, în sensul dezvoltat de autorii actului internațional, a ținut cont de realizarea faptei anume cu utilizarea tehnologiilor informaționale, propunem a reglementa că faptele expuse la art.175¹ din Codul penal care se realizează în afara mediului cibernetic urmează a fi calificate ca pregătire sau, după caz, tentativă de infracțiune prevăzute la art.171-172 din Codul penal.

Cu referire la modificările propuse pentru articolele 165¹ și 206¹ din Codul penal:

În proiect se propune excluderea sintagmelor „*sau trafic de copii,*” și „*sau ale traficului de copii*” din dispoziția articolului 165¹ și completarea Codului penal cu articolul 206¹, unde se va regăsi norma penală, care va incrimina în mod separat infracțiunea prevăzută la art.165¹ din Codul penal în privința minorilor.

În context, este imperios de a delimita utilizarea produselor și/sau serviciilor care constituie rezultatul exploatării în infracțiunile de trafic de minori și a persoanelor adulte. Consecințele ambelor infracțiuni sunt deseori iremediabile pentru victime totuși impactul negativ al exploatării copiilor este de un grad de pericol mai mare și obligă persoanele adulte să nu adopte o abordare pasivă la astfel de situații ci să se preocupe de evitarea unor astfel de infracțiuni.

Subsecvent, la raționamentele indicate *supra* este necesar de ținut cont și de următoarele aspecte:

- infracțiunea este comisă împotriva unui minor, iar beneficiarului infracțiunii îi revine sarcina activă de se preocupa de evitarea a asemenea fapte, în condiția că *își dă seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii*. Situația dată este distinctă celei reglementate în art.165/1 din Codul penal, în care în mod imperios este stabilit că beneficiarul serviciilor *prestate trebuie să cunoască despre faptul că minorul este victima infracțiunii de trafic*. Astfel, potrivit prevederilor stipulate în art.165/1 din Codul penal făptuitorul nu doar urmează să cunoască că realizează o acțiune prejudiciabilă, ci și că această acțiune constituie elemente ale infracțiunii de trafic de copii. Această situație a generat că în perioada anilor 2017-2023 nu a fost pornită nici o cauză penală în baza art.165/1 din Codul penal în care victime să fi fost copii. Totodată, în aceiași perioadă au fost pornite peste 100 de cazuri de trafic de copii, în care în peste 75% copii au fost exploatați, iar beneficiarii, care au utilizat serviciile copiilor, au rămas nepedepsiți;

- infracțiunea prevăzută de art.165/1 din Codul penal este o infracțiune ușoară, iar legea procesual penală nu asigură instrumentele procesuale necesare de a investiga aceste fapte, situație care în consecință pot lipsi posibilitatea organelor de drept să asigure protecția copiilor de persoanele care accesează serviciile victimelor traficului de copii.

Cu referire la modificările propuse pentru articolul 208¹ din Codul penal:

Având în vedere argumentele expuse supra cu referire la înlocuirea noțiunii de „*pornografie infantilă*” cu „*Material privind abuzul sexual asupra copilului*”

¹² pct.159 al Comentariului explicativ al Convenției de la Lanzarote, versiunea în limba rusă la

considerăm judicios a modifica denumirea infracțiunii prevăzute la art.208¹ din Codul penal.

Subsidiar, argumentelor expuse asupra necesității introducerii noțiunii „*Material privind abuzul sexual asupra copilului*”, notăm că denotația unei infracțiuni ***pornografie infantilă contravine cu art.14 din Codul penal*** – Noțiunea de infracțiune – care definește infracțiunea ca o faptă și nu ca un obiect.

În acest sens, proiectul prezentat va înlătura această omisiune și va prezenta infracțiunea ca o acțiune reflectată prin verbul – circulație, utilizat de legiuitor în mod similar la infracțiunea prevăzută la art. 217¹ din Codul penal – *Circulația ilegală a drogurilor ...*.

Un alt efect al proiectului privește și înăsprirea pedepselor dar și reliefaarea circumstanțelor agravante cu referire la această infracțiune.

În ce privește înăsprirea pedepselor se va pune în lumină repetat art.33 al Convenției de la Lanzarote – *Prescripția, faptul că această crimă este o formă de exploatare sexuală a copiilor, fiind potrivit tratatelor internaționale de referință una din cele mai grave forme de exploatare.*

Totodată, înăsprirea pedepselor va asigura realizarea investigațiilor efective, care, având în vedere clasificarea actuală a infracțiunii ca una mai puțin gravă, împiedică utilizarea instrumentarului măsurilor speciale de investigații prevăzut la Codul de procedură penală, care pot fi aplicate doar în cadrul infracțiunilor grave, excepțional de grave și deosebit de grave.

Mai mult, redacția definiției infracțiunii propusă în proiect este o simbioză dintre textele art.9 al ***Convenției de la Budapesta*** și art.20 al ***Convenției de la Lanzarote***, iar metodele specificate sunt forme ale faptelor infracționale, care sunt pasibile de răspundere penală, învederate în Convenția de la Budapesta și Convenția de la Lanzarote.

Circumstanțele agravante dezvoltate sunt cele recomandate de Directivă - limitele maxime ale pedepsei cu închisoarea prevăzute în prezenta directivă pentru infracțiunile la care se referă ar trebui să se aplice cel puțin celor mai grave forme ale unor astfel de infracțiuni.

Alineatul 2 al proiectului ține să valorifice aprecierile Curții Constituționale expuse în Decizia nr.36/2018 potrivit căreia „*din momentul ce lipsește un contact fizic, asemenea acțiuni, i.e. prestarea serviciilor sexuale on-line nu intră sub incidența noțiunii de „prostituție”, ci a celei de pornografie*”, dar, primordial această prevedere v-a asigura protecția copiilor de utilizatorii serviciilor sexuale online prestate de un minor. În context, aprecierile citate determină necesitatea introducerii răspunderii nu doar pentru persoanele care organizează prestarea serviciilor sexuale de către minori, care potrivit practicii judiciare sunt calificate ca trafic de copii, ci și a celor care beneficiază de aceste servicii online - așa numiții „clienți”.

Necesitatea instituirii răspunderii pentru asemenea fapte v-a realiza efectiv unul din postulatele actelor internaționale și naționale de combatere a exploatării sexuale a copiilor, sancționarea persoanelor care accesează asemenea servicii.

Agravanta indicată la alin.(3) lit.b) din proiectul propus a fost formulată ținând cont de legislația comparativă, fiind prevăzută la §184 a din Codul penal al Republicii Federative Germania cu următorul text „*diseminarea de materiale pornografice care înfățișează acte de violență sau zoofilie*”.

Excepția prevăzută la aliniatul 4 al art.208¹ în proiectul propus este prevăzută la articolul 20 paragraf.3 teza a doua din Convenția de la Lanzarote și art.8 paragraf. (3) din Directiva 2011/92/UE.

Cu referire la modificarea Articolul 208² din Codului penal:

O altă faptă infracțională prevăzută de Codul penal, ca răspuns la ratificarea Convenției de la Lanzarote pe subiectul exploatării sexuale a copiilor, este și art.208² din Codul penal - *Recurgerea la prostituția practică de un copil*¹³, care este prevăzută de art.19 alin.(1) lit.c) din Convenția de la Lanzarote.

Astfel, prin excluderea din textul legii la art.208² al sintagmei *o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a atins vârsta de 18 ani*, va fi armonizată legislația națională cu practicile internaționale privind una din cele mai periculoase formele de exploatare sexuală a copiilor.

Concepția acestei modificări a fost generată de rezultatele vizitelor de studiu tematice, inclusiv în cadrul proiectelor: - „*Consolidarea răspunsului Guvernului la fenomenul traficului de ființe umane și îmbunătățirea protecției victimelor traficului și martorilor în Republica Moldova*”, care a avut loc în or. Stockholm, Regatul Suediei în perioada 09-14.03.2020 organizată de Misiunea OIM Moldova și - „*Consolidarea capacității Republicii Moldova de contracararea a abuzului și exploatării sexuale online*”, realizat de AI „La Strada”, care a avut loc în or.Dallas, Statele Unite ale Americii, în perioada 06-14.08.2022, unde specialiștii din Republica Moldova în domeniul combaterii abuzului și exploatării sexuale a copiilor cu utilizarea tehnologiilor on-line s-au familiarizat cu sistemul instituțiilor competente în combaterea abuzului și exploatării sexuale a copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare, inclusiv participarea la conferința internațională cu același generic, care este cel mai mare eveniment internațional pe subiectul discutat.

Pe perioada conferinței și întâlnirilor bilaterale cu experții internaționali au fost discutate mai multe aspecte ale exploatării sexuale ale copiilor, inclusiv așa numitul ***turism sexual***, în care persoanele sunt în căutarea victimelor-copii pentru realizarea abuzurilor și actelor de exploatare sexuală.

¹³ Art.208² introdus prin [Legea nr.73 din 12.04.2012](#), în vigoare 25.05.2012;

De către experți a fost punctat că acest fenomen este propriu țărilor slab dezvoltate și celor în curs de dezvoltare.

Deseori persoanele, care sunt în căutarea acestor tipuri de *servicii*, evită răspunderea penală invocând necunoașterea limbii a țării unde se află, dar și a legislației naționale. În aceste împrejurări este foarte reprobabil ca aceste persoane, invocând sintagma prevăzută în actul legislativ că nu cunoștea vârsta copilului, să evite răspunderea pentru această categorie de infracțiune.

Mai mult, din cauza vârstei, minorii deseori nu conștientizează consecințele tuturor acțiunilor și deciziilor sale, în contrapondere cu profilul beneficiarului (clientului) care deliberat acționează în deciziile sale.

Astfel, considerăm că, persoana care cere astfel de servicii, conștientizând natura faptei pe care o săvârșește¹⁴, trebuie să îi revină și obligația de a se preocupa de vârsta prestatorului de servicii, acțiune care nu poate fi pusă în sarcina minorului și a terților, ci a celui care accesează aceste servicii, ținând cont inclusiv de principiul respectării *interesului suprem al copilului*¹⁵,

În context, sarcina clarificării vârstei minorului este necesar de pus pe seama făptuitorului care comite conștient fapte delictuale și, ținând cont că există riscul exploatării sexuale a unui copil, ar trebui să se intereseze de acest aspect pentru excluderea oricăror posibile situații de natură să atingă drepturile victimei minore.

Circumstanțele agravante propuse în proiect sunt similar altro infracțiuni săvârșite împotriva minorilor prevăzute la Capitolul VII din Partea Specială a Codului penal

Cu referire la completarea Codului penal cu Articolul 208³:

Norma penală care incriminează infracțiunea prevăzută la art.21 - *Infracțiunile legate de participarea unui copil la spectacole pornografice* și art.22 – *Coruperea minorilor* din Convenția de la Lanzarote a fost anterior reflectată în art.175 din Codul penal, în speță „...*Acțiunile perverse săvârșite față de o persoană despre care se știa cu certitudine că nu a împlinit vârsta de 16 ani, constând în exhibare, atingeri indecente, discuții cu caracter obscen sau cinic purtate cu victima referitor la raporturile sexuale, determinarea victimei să participe ori să asiste la spectacole pornografice, punerea la dispoziția victimei a materialelor cu caracter pornografic, precum și în alte acțiuni cu caracter sexual, ...*”.

În literatura de specialitate a fost criticată redacția art.175 din Codul penal, până la introducerea modificărilor care au intrat în vigoare la 09.01.2023 și anume cele citate supra.

¹⁴ În situația când serviciile sunt prestate de o persoană adulă atunci beneficiarul de aceste servicii va răspunde potrivit prevederilor art.89 alin.(2) din Codul contravențional;

¹⁵ art.9 al Convenției ONU cu privire la drepturile copilului ;

Critica redacției vechi asupra art.175 s-a datorat în special pentru ambiguitatea, care a fost generată de încercarea legislatorului de a ajusta norma națională la prevederile articolelor sus- indicate ale actelor internaționale.

Mai mult, în efortul compilării a două infracțiuni din actul internațional, s-a creat o neclaritate în delimitarea faptei infracționale prevăzute de art.175 din Codul penal de cele prevăzute la art.171-173 din Codul penal.

Pentru a face posibilă această delimitare, este important ca, la calificarea faptei în baza art.175 din Codul penal, să se ateste lipsa constrângerii fizice sau psihice, ori a șantajului.

Respectiv, în cadrul infracțiunii prevăzute de art.175 din Codul penal, făptuitorul săvârșește infracțiunea utilizând abuzul față de victima-copil, care nu implică coerciție.

Redacția actuală a art.175 - a adus o doză de claritate și a rezonat cu criticile mediului academic, în prezent, infracțiunea fiind formulată, „*Acțiuni cu caracter sexual săvârșite cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani – și anume – alin.(1) Acțiunile cu caracter sexual consimțite, săvârșite cu bună știință cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani.*”.

Astfel, legislatorul a clarificat că infracțiunea prevăzută de art.175 din Codul penal este o faptă consimțită.

Totuși, sintagma *participare și asistare la spectacole pornografice*, fapte infracționale care au fost completate la articolul discutat odată cu ratificarea de către Republica Moldova a Convenției de la Lanzarote, nu sunt reflectate în alte norme modificate, inclusiv nici la art.132/2 din Codul penal - *Acte sexuale sau acțiuni cu caracter sexual neconsimțite* – deoarece, deseori, abuzul și exploatarea copiilor, prin determinarea acestora să participe sau să asiste la spectacole pornografice, se realizează prin acțiuni de înșelate sau decepție a copiilor, coruperea acestora etc.

La subiect, pentru a asigura calitatea normei penale prin caracter de previzibilitate și claritate, se propune introducerea unei componente de infracțiune noi, în Capitolul VII al Părții Speciale a Codului penal – infracțiuni contra familiei și minorilor – și anume la art.208³, consecutiv celeilalte infracțiuni, care a fost introdusă odată cu Convenția de la Lanzarote - ***Recurgerea la prostituția practică de un copil.***

Formularea faptei infracționale propusă în proiect, pedeapsa pentru această infracțiune, precum și circumstanțele agravante au fost preluate din textele prevăzute la art.21 și 22 ale Convenției de la Lanzarote, adaptată la actele normative de tehnică legislative națională și armonizate la textul legii al cărui completare se propune.

Totodată, incriminarea expresă a **discuțiilor** sexuale a fost găsită în legile penale din următoarele țări din UE și țări europene non-UE: Germania, Norvegia, Portugalia.

In concreto, legislația penală din Republica Federativă Germană, art.176 a alin.(3) din Codul penal german, din Regatul Norvegiei – art.305 lit.a) din Codul penal norvegian, din Portugalia - art.171 alin.(3) lit.b din Codul penal portughez.

În alin.4 art.176 din Codul penal german este folosită sintagma „discuții cu caracter pornografic”¹⁶. În art.171 din Codul penal portughez este utilizată sintagma „conversație pornografică”¹⁷. Mai mult, în art.305 al Codului penal norvegian se recurge la sintagma „cuvinte [...] care denotă un comportament ofensator sexual sau un alt comportament indecent”¹⁸.

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege nu implică cheltuieli din contul bugetului de stat.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege se va încorpora perfect în sistemul legislativ în vigoare, iar adoptarea acestuia nu implică modificarea, elaborarea sau abrogarea actelor normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Procuraturii (directoriul „Transparență”, compartimentul „Transparență decizională”).

8. Constatările expertizei anticorupție

9. Constatările expertizei de compatibilitate

10. Constatările expertizei juridice

11. Constatările altor expertize

¹⁶ A se vedea: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/englisch_stgb.html#p1667;

¹⁷ A se vedea: https://adsdatabase.ohchr.org/IssueLibrary/PORTUGAL_Criminal%20Code.pdf;

¹⁸ A se vedea: https://lovdata.no/dokument/NLE/lov/2005-05-20-28/*#*.